

Jordbruksinntekten til Trønder-bonden gikk betydelig opp i 2022

Gårdbrukerne i Trøndelag fikk i 2022 en jordbruksinntekt som økte med 24 prosent i forhold til inntekta i 2021. Årsaken var at produksjonsinntektene økte mer enn kostnadene. Jordbruksinntekten i 2022 ble 483 000 kroner, en økning på 95 000 kroner fra 2021. Jordbruksinntektene for hele landet økte med 22 prosent fra 2021 til 2022.

Tallene framgår av de årlige driftsgranskningene utført av Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO). Driftsgranskningene er en regnskapsundersøkelse som for 2022 omfattet 908 gårdsbruk over hele landet, herav 146 i Trøndelag.

Økning i jordbruksinntekt

Jordbruksinntektene ble på 483 000 kroner i gjennomsnitt for alle bruk i Trøndelag, noe som var en økning på 95 000 kroner, altså 24 prosent opp fra 2021. 2022 er det året med høyest jordbruksinntekt de siste 10 årene.

Prisene på både husdyr- og planteprodukter har økt. Volumet har gått noe ned for de fleste produktene, både husdyrprodukter og avlingene på korn og grovfôr. Likevel har produksjonsinntektene fra husdyrprodukter økt i gjennomsnitt med 165 900 kroner og planteprodukter med 41 200 kroner.

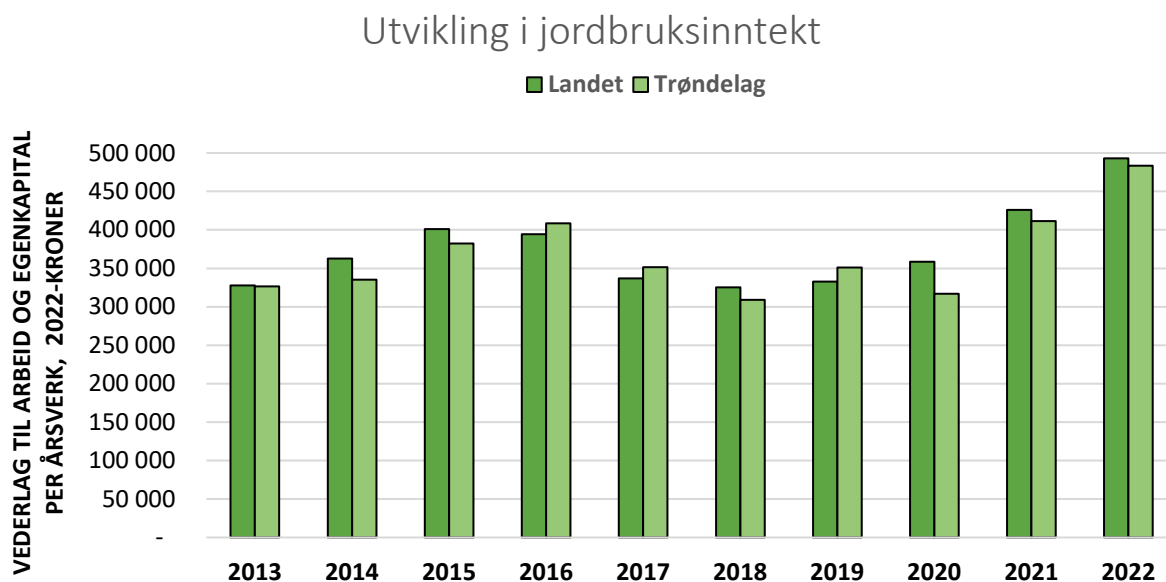
Tilskuddene økte i gjennomsnitt med 131 400 kroner. Mye av økningen kom som følge av kompensasjonsordningen for jordbruket avtalt høsten 2021 som ble utbetalt i februar 2022, og den ekstraordinære jordbruksavtalen i 2022 som ga en ekstrautbetaling høsten 2022.

Samlet har de variable kostnadene økt med 10 prosent. Økningen var på 102 000 kroner. Kostnadene til kraftfôr og handelsgjødsel har økt mer i kroner enn andre variable kostnader. Kraftfôrkostnadene økte med 12 prosent, mens kostnaden til handelsgjødsel økte med 34 prosent. Kostnadsøkningen på handelsgjødsel var forventet ut fra den store prisstigningen som kom i andre halvår i 2021. Handelsgjødsel kjøpt om høsten blir brukt i produksjonen neste år og gjennom periodisering kommer kostnaden samme år som handelsgjødselen blir brukt.

De faste kostnadene har steget med 64 000 kroner som tilsvarer 9 prosent. Det var størst økning for drivstoff med 46 prosent, drivstoff økte fra 52 000 kroner i 2021 til 76 000 kroner i 2022. For de øvrige faste kostnadene var det mindre endringer, men en ser at kostnader til leasing og vedlikehold av traktor, maskiner og redskaper fortsatt er stigende.

Arealet per bruk har gått opp med 4 dekar, til i gjennomsnitt 452 dekar. Arbeidsforbruket ble redusert med 35 timer og var i gjennomsnitt 1,5 årsverk per bruk. Familien utførte 1,1 av årsverkene.

Jordbruksinntekt per årsverk à 1845 timer for Trøndelag og landet i perioden 2013 – 2022

Melkeproduksjon med økt resultat

Melkeproduksjon er den viktigste driftsformen i trøndersk landbruk. I 2022 ble det en økning i jordbruksinntekt på 19 prosent, til 459 300 kroner. På landsbasis var økningen på 16 prosent for denne driftsformen.

Produksjonsinntektene fra melk økte med 2 prosent. Produksjonen ble redusert med 19 100 liter som følge av lavere melkekvoter. Prisen på melk ble i gjennomsnitt 6,32 kroner som var 53 øre høyere per liter enn i 2021. 2022 hadde høy etterbetaling på 98 øre per liter. Levert mengde storfekjøtt økte med 430 kg. Samlet produksjonsinntekt fra husdyrproduksjonen økte med 103 600 kroner. Tilskuddene økte med 172 400 kroner. I sum økte produksjonsinntektene med 328 100 kroner fra 2021 til 2022, tilsvarende 10 prosent.

Variable kostnader økte med 5 prosent i 2022 sammenlignet med 2021, tilsvarende 59 800 kroner. Handelsgjødsel økte med 34 prosent, til 151 200 kroner. Kraftfôrkostnaden økte med 37 000 kroner og kraftfôret utgjør 57 prosent av de variable kostnadene. Innkjøp av dyr ble redusert til samme nivå som i 2020.

Faste kostnader økte med 67 000 kroner, dette utgjør 7 prosent økning i forhold til 2021. Drivstoff økte mest med 52 prosent til 99 900 kroner, mens både leasingkostnader og vedlikehold traktor og maskiner økte med 12 prosent, til henholdsvis 215 500 kroner og 120 000 kroner. Kostnaden til strøm gikk ned med 15 prosent i forhold til 2021 til 58 100 kroner.

Besetningsstørrelsen var på 37,3 årskyr. Antall timer i produksjonen holdt seg på samme nivå som i 2021, 4 029 timer totalt. Dette utgjør 2,2 årsverk. Familien utførte 1,6 av årsverkene.

I 2021 var nettoinvesteringene på melkebrukene negativ. Nettoinvesteringen i 2022 er positiv med 304 900 kroner, der driftsbygning og innkjøpt melkekvote er de største, med henholdsvis 100 800 og 99 000 kroner. Maskiner, traktor og jord har også positiv nettoinvestering. Gjelda har økt til i gjennomsnitt 6,1 millioner kroner. Rentekostnaden økte med 26 prosent til 197 245 kroner. Egenkapitalprosenten var stabil på samme nivå som i 2021, på 49 i 2022.

Sauehold – forbedret økonomi

Sauebrukene i Trøndelag fikk en liten oppgang i jordbruksinntektene fra 2021 til 2022. Jordbruksinntekten økte med 29 300 kroner til 338 000 kroner. Prisen på lammekjøtt gikk opp med 8,46 kroner til 60,87 kroner og prisen på sauekjøtt økte fra 21,35 kroner til 30,61 kroner. Antall gangslam per vinterfôra sau var på 1,4, det samme som i 2021. Det ble produsert 28,5 kg kjøtt per vinterfôra sau som er 0,5 kg mindre enn i 2021. Bedre priser på kjøtt ga en økning på 26 300 kroner i produksjonsinntektene fra husdyrproduksjonen. I 2022 ble det betalt ut en ekstrautbetaling av produksjonstilskudd på 200 kroner per sau, i tillegg til ekstrautbetaling for areal på kroner 87 per dekar. Leieinntekter av traktor og redskap økte med 23 000 kroner til 38 200 kroner. De totale produksjonsinntektene økte med 174 500 kroner.

De variable kostnadene økte med 28 900 kroner, mens de faste kostnader økte med 69 700 kroner. Til sammenligning var økningen for de faste kostnadene i 2021 på 4 400 kroner. Gjødsel har økt med 15 700 kroner, og kraftfôr med 7 400 kroner. Drivstoff har økt med 44 prosent i forhold til i 2021 til 42 900 kroner, og vedlikehold traktor, maskiner og redskap har økt med 36 prosent til 72 700 kroner på brukene med sau. Kostnadene til innleid hjelp har gått opp med 18 600 kroner.

Gjennomsnittlig antall vinterfôra sauer i 2022 var 211 og det var 2 mindre enn i 2021. Arbeidsforbruket gikk opp med 166 timer til 2757 timer i 2022. Arbeidsinnsatsen tilsvarer 1,5 årsverk hvorav familien utfører i overkant av 1,2 årsverk.

I 2021 var nettoinvesteringen negativ for sauebrukene med 5 100 kroner, i 2022 har denne økt til 71 400 kroner. Dette er første året med positiv nettoinvestering etter fem år med negativ nettoinvestering for brukene i Trøndelag. Det er traktor og jord/ veier som har høyest nettoinvestering, mens driftsbygning har en negativ nettoinvestering på 50 400 kroner. Gjelda økte med 86 200 kroner i 2022 og samlet gjeld var 2,22 millioner kroner. Egenkapitalprosenten økte med 3 prosent til 58 prosent.

Korn/svin fortsatte oppgangen

Bruk med korn/svin i kombinasjon fikk en forbedring i jordbruksinntekt på 39 prosent i 2022 i forhold til 2021. Driftsformen fikk en jordbruksinntekt på 878 500 kroner, en oppgang på 247 500 kroner. Det var betydelig oppgang i prisene på både smågris og svinekjøtt fra 2021 til 2022. Prisene på smågris ble 1 257 kroner, en økning på 204 kroner. Prisen på svinekjøtt økte med 3,69 kroner til 34,53 kroner. Antall smågriskull ble redusert med 11 prosent, og antall salgbare smågriser ble redusert med 7 prosent, men økte priser medførte likevel at produksjonsinntektene fra husdyrproduksjonen økte med 746 800 kroner.

Produksjonsinntektene fra planteproduksjonen økte med 166 300 kroner. Dette skyldtes høyere kornpriser. Prisen på bygg ble 3,23 kroner, som er 39 øre høyere enn i 2021.

Areal- og kulturlandskapstilskuddet økte, mens andre jordbruksinntekter ble redusert. Samlet økte produksjonsinntektene med 20 prosent, en økning på 933 000 kroner.

De variable kostnadene økte, innkjøp av dyr økte med 19 prosent, mens kraftfôr økte med 14 prosent. I planteproduksjonen økte handelsgjødsel med 42 prosent og plantevernmidler med 45 prosent fra 2021 til 2022. Samlet var økningen på 392 300 kroner. De faste kostnadene økte med 102 900 kroner. Også for denne driftsformen økte kostnadene til drivstoff og maskinleie/ leasing, henholdsvis med 51 prosent og 27 prosent. Kostnad til administrasjon økte med 31 prosent, etter å ha hatt en nedgang i 2021.

Det var en reduksjon i arbeidsforbruket på 4 prosent. Samlet arbeidsinnsats utgjorde 2874 timer som var 122 timer mindre enn i 2020. Leid hjelp ble redusert med 42 prosent, til samme nivå som i 2020. Arbeidsforbruket tilsvarer 1,6 årsverk og familien selv utførte 1,1 årsverk.

Nettoinvesteringen på disse brukene i 2022 økte med 128 700 kroner. Nettoinvesteringen økte for gruppene traktor og redskaper, mens «slitasjen» var størst for skurtresker og driftsbygninger. Gjelda var på 6,3 mill. kroner i 2022, opp 518 000 kroner fra 2021. Egenkapitalprosenten var 36 prosent som er 1 prosent høyere enn i 2021. Brukene med korn og svin er driftsformen med lavest egenkapitalprosent i Trøndelag.

Korn med positiv jordbruksinntekt

I 2022 ble jordbruksinntekten i ensidig kornproduksjon marginalt positiv, i motsetning til 2020 og 2021 som hadde negativ jordbruksinntekt. Jordbruksinntekten ble 8 500 kroner som er 135 600 kroner mer enn den negative jordbruksinntekten i 2021. Felles for kornbrukene er at de ofte har langt under ett årsverk per bruk, og dermed blir det ekstra store utslag når resultatet regnes om til jordbruksinntekt per årsverk. Driftsoverskuddet i 2022 var 37 400 kroner i gjennomsnitt på kornbrukene. Arbeidsinnsatsen var 0,4 årsverk.

Bygg er den dominerende kornsorten i Trøndelag og ble dyrket på 73 prosent av kornarealet i 2022. For bygg ble avlingen 326 kg per dekar, som er 59 kg mindre enn i 2021. For havre ble avlingene 284 kg per dekar, som er 77 kg høyere enn i 2021. Det ble oppnådd bedre pris per kg både for bygg og havre. For bygg økte prisen med 60 øre til 3,39 kroner, mens for havre var økningen 62 øre til 3,49 kroner per kg. Totale produksjonsinntekter fra planteproduksjonen økte med 39 700 kroner fra 2021 til 2022. Tilskudd økte med 51 600 kroner, mens andre inntekter gikk opp til nesten samme nivå som i 2020, slik at samlede produksjonsinntekter økte med 146 400 kroner.

Økningen i de variable kostnadene ble på 25 prosent eller 40 400 kroner. Kostnadene til handelsgjødsel var den som trakk kostnadene opp, mens kostnadene til såfrø holdt seg på samme nivå som i 2021. De faste kostnadene økte med 24 000 kroner. Det var flere poster som viste kostnadsøkning, men leid arbeid, drivstoff, leie av traktor/maskiner, vedlikehold jord og jordleie trakk mest opp. Avskrivningene økte med 23 200 kroner fra 2021 til 2022.

Kornbrukene hadde en positiv nettoinvestering i 2022 på 334 000 kroner og det var investering i driftsbygninger på noen få bruk som trekker mye opp når antall deltakere i utvalget er begrenset. Det var også positiv nettoinvestering i maskiner og redskaper og traktor. Samlet gjeld på kornbrukene var på 4,0 millioner.

Storfekjøttproduksjon med positivt resultat

Jordbruksinntekten i storfekjøttproduksjon i Trøndelag har økt med 22 prosent i 2022. Driftsformen endte opp med en jordbruksinntekt på 338 500 kroner per årsverk, som var 61 900 kroner bedre enn i 2021.

Det ble levert 8 400 kg slakt i gjennomsnitt per bruk, noe som var 100 kg mer enn i 2021. Prisen på kukjøtt gikk opp med 7,64 krone til 62,43 kroner per kg og for annet storfekjøtt gikk prisen opp med 7,69 kroner til 70,40 kroner per kg. Produksjonsinntektene fra salg av livdyr ble redusert med 21 800 kroner. Økte priser, men redusert inntekt på livdyrsalg gjorde at husdyrinntektene samlet økte med drøyt 6 prosent eller 40 300 kroner. Ekstra husdyrtilskudd ga 800 kroner per ammeku i 2022, og 87 kroner per dekar grovfôrareal, totalt økte husdyrtilskuddet med 42 800 kroner og arealtilskuddet med 40 300 kroner. Det var noe redusert inntekt fra planteproduksjon, kornavlingen fra bygg ble redusert med 32 prosent til 298 kg per dekar, mens verdien på grovfôrprodukt økte. Samlet økte produksjonsinntektene med 152 500 kroner.

De variable kostnadene økte med 4 prosent. Handelsgjødsel økte med 13 100 kroner til 91 000 kroner. Plantevernmiddel økte med 24 prosent til kr 5 150, og konserveringsmiddel økte med 54 prosent til 10 300 kroner. Kostnad til såfrø ble redusert med 25 prosent til 16 800 kroner, og kraftfôrkostnaden ble redusert til 139 800 kroner, en nedgang på 7 700 kroner. Faste kostnader økte med 9 prosent. Kostnadene til drivstoff og vedlikehold jord økte mest. Kostnaden til drivstoff økte med 48 prosent til 71 200 kroner og vedlikehold jord økte med 6 400 kroner til 15 400 kroner. Avskrivningene økte med 12 300 kroner. Samlet økte kostnadene inklusive avskrivninger med 84 500 kroner.

Arbeidsforbruket endte på litt over 1,1 årsverk og familien utførte 0,8 av disse årsverkene.

Brukene med storfekjøttproduksjon har hatt en positiv nettoinvestering på 49 900 kroner. Gruppen driftsbygninger stod for en nedgang på 89 700 kroner. Maskiner og redskaper har hatt en positiv nettoinvestering på 44 000 kroner, traktor på 57 400 kroner og jord/veier 36 000 kroner. Gjelda har blitt redusert noe og var i gjennomsnitt på 3,6 millioner. Den langsiktige gjelda har hatt en nedgang på 300 000 kroner til 3,2 millioner. Egenkapitalprosenten på brukene med storfekjøtt var 56 prosent, noe som er 5 prosent opp fra 2021.

Eiendeler, investeringer, gjeld og egenkapital

Eiendeler i jordbruket

Eiendelene i jordbruket økte med 8 prosent fra 2021 til 5,72 millioner kroner. Varelager inkludert slaktedyr har økte mest med 24 prosent, og skyldes blant annet at handelsgjødsel på lager hadde en høyere pris enn det som var på lager året før. Økt verdi på grovfôrlager og andre innsatsfaktorer inkludert slaktedyr er også med og forklarer den økte verdien på varelageret

Investeringer

I gjennomsnitt var nettoinvesteringene i Trøndelag 218 500 kroner per bruk i 2022. Nettoinvesteringer i de ulike gruppene var i 2022:

- Jord, grøfter og vannanlegg 24 000 kroner
- Driftsbygninger 77 900 kroner
- Traktor, maskiner og redskaper 82 000 kroner
- Melkekvote 34 600 kroner

Gjeld

Gjelda i 2022 økte med 1,5 prosent fra 2021. Samlet gjeld var 4,95 millioner kroner i gjennomsnitt.

Egenkapitalprosenten

Egenkapitalprosenten har gått opp fra 49 prosent i 2021 til 50 prosent i 2022. I tillegg til eiendelene i jordbruket har også øvrige nærings- og privateiendeler økt prosentvis omtrent på samme nivå som eiendelene i jordbruket. Sum eiendeler i alt var 9,92 millioner kroner.

Arbeidsinnsatsen gikk opp

I 2022 har arbeidsinnsatsen per bruk gått ned med i gjennomsnitt 35 timer. Arbeidsinnsatsen i 2022 var i gjennomsnitt 2 761 timer. Dette tilsvarer 1,5 årsverk og familien selv utførte 2 020 av timene som utgjør 1,1 årsverk.

Driftsgranskingene viser at driftsoverskuddet fra jordbruket i Trøndelag utgjorde 52 prosent av brukerfamiliens nettoinntekt i 2022. Dette er en oppgang fra 45 prosent i 2021. Lønnsinntekt utgjorde 38 prosent. Skogbruk og tilleggsnæring med utgangspunkt i ressursene på bruket utgjorde henholdsvis 3 prosent og 8 prosent. Resten av de totale inntektene er annen næring, pensjoner, sykepenger og kapitalinntekter og kapitalkostnader.

Inntektsvirkningen av jordbruksfradraget

Maksimalt jordbruksfradrag var 195 000 kroner. Om en tar hensyn til inntektsvirkningen av jordbruksfradraget, blir den skattekorrigerte jordbruksinntekten i 2022 524 600 kroner i gjennomsnitt per årsverk i Trøndelag. Inntektsvirkningen inngår ikke i resultatmålene, men utgjorde en positiv skatteeffekt på 41 100 kroner per årsverk i 2022.

Kontaktpersoner ved NIBIO

Jostein Vasseljen

Seniorrådgiver, divisjon Kart og statistikk

Telefon: 941 35 739

E-post: jostein.vasseljen@nibio.no

Siri Johanne Langmo

Rådgiver, divisjon Kart og statistikk

Telefon: 947 82 678

E-post: siri.langmo@nibio.no

Ordforklaringer

Jordbruksinntekt blir målt som lønn til alt arbeid og rente på egenkapital per årsverk.

Produksjonsinntekt er inntekter fra plante- og/eller husdyrproduksjonene.

Jordbruksfradraget er skattelette i form av et ekstra fradrag i alminnelig inntekt.

Nettoinntekt er alle inntekter til brukerfamilien både i og utenfor bruket med fradrag for gjeldsrenter og kår.

Alle verdier er oppgitt i nominelle verdier